

Mottagare
Regionstyrelsen

Remiss: Revidering riksintressen för kulturmiljövård

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att anta miljö- och byggnämndens förslag till yttrande för ingivande till länsstyrelsen som Region Gotlands remissvar.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län inledde 2015 ett projekt för översyn av huvuddelen av de 61 riksintressen för kulturmiljövårderna som finns i Gotlands län. Hittills har 49 riksintressen reviderats av länsstyrelsen och beslutats av Riksantikvarieämbetet. Översynen av länets riksintresseanspråk för kulturmiljövård är nu inne i sin slutfas och länsstyrelsen har nu skickat en remiss för att inhämta synpunkter från Region Gotland på förslag till revidering av 4 riksintresseanspråk innan det slutgiltiga förslaget skickas till Boverket och Riksantikvarieämbetet.

I denna remiss återfinns förslag till revidering av 4 områden (riksintresseanspråk) och två tematiska anspråk. Dessa avser:

- I 20 Visby
- I 30 Östergarn
- I 53 Buttle
- I 55 Fardhem-Linde

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett yttrande där länsstyrelsens förslag till revidering av riksintresseanspråken har granskats i detalj. Förvaltningen framför i sin sammanfattande bedömning dels ett antal generella synpunkter. En viktig sådan är att aktualitetsprövningen sker sent i den pågående översiktsplanprocessen, vilket har inneburit svårigheter att hantera riksintressena korrekt i den nya översiktsplanen och kommer att leda till en ökad grad av osäkerhet i kommande fysisk planering. Förslaget, oavsett hur Riksantikvarieämbetets eventuella anspråk slutligen avfattas, kommer därför sakna betydelse under den kommande översiktsplanens giltighetstid. Region Gotland kommer därför att utgå från att kommande översiktsplan 2040, med den markanvändning och utvecklingsinriktning som anges i planen, i enlighet med länsstyrelsens granskningsyttrande tillgodoser riksintresset för kulturmiljövårderna gällande Visby.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande behandlar också föreslagna ändringar som främst rör riksintresset Visby. Enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap. 6 § ska områden av riksintresse för kulturmiljövården skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de kulturhistoriska värdena. För att detta skydd ska vara rättssäkert och tillämpligt krävs en tydlig geografisk avgränsning och en klar definition av de uttryck som motiverar riksintresset. Miljöbalkens krav på skydd kan inte tillämpas på områden som ligger utanför riksintresseavgränsningen, samtidigt som formuleringen av uttryck för riksintresset utanför detta område skapar en oklar situation där skyddsnivån blir diffus och svår att tillämpa i praktiken. I förslaget till ny riksintressebeskrivning anges att *"de övriga vyerna där närvaron av stadsmuren och staden innanför uppfattas från olika avstånd i ytterstaden"* ska beaktas som riksintresseuttryck. Förvaltningen menar i yttrandet att detta innebär en omfattande tolkningsproblematik eftersom det inte finns en tydlig geografisk avgränsning för vilka vyer som avses, vilket kan påverka planering och bygglovsprövning på ett oförutsebart sätt. Det är av stor vikt att riksintressets uttryck har en direkt koppling till den avgränsning som riksintresset faktiskt omfattar. För att säkerställa en juridiskt hållbar riksintressebeskrivning bör de riksintressanta uttrycken i möjligaste mån begränsas till det formellt avgränsade området.

Yttrandet pekar också på en problematik kring att länsstyrelsens underlag använder sig av ordet *"ska"* under de flesta målen. Detta uttryck upplevs som alltför styrande och kan med fördel ersättas av *"bör"* under målformuleringarna. Uttrycket *"bör"* kan minska eventuell konflikt med andra samhällsintressen så som bostadsförsörjning, mobilitet, stadsstruktur, buller och luftföroreningar och gör utveckling till en fråga om hur. Det avgör hur regionen kan förhålla sig till och tillgodose riksintresset i avvägningar mot andra viktiga samhällsintressen.

Miljö- och byggnämnden har 2025-02-12 (MBN 2024/2322) beslutat att godkänna samhällsbyggnadsförvaltningens utredning och att skicka densamma till regionstyrelsen för antagande och därefter ingivande till länsstyrelsen såsom Region Gotlands remissvar i ärendet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens anser att samhällsbyggnadsförvaltningens utredning är gedigen och på ett uttömmande sätt tar upp och behandlar relevanta aspekter av de föreslagna riksintresseförändringarna. Tjänsteskrivelse och utredning har behandlats vid miljö- och byggnämndens sammanträde den 2025-02-12 (MBN 2024/2322). Nämnden beslutade då att anta förvaltningens svar som sitt eget samt att överlämna yttrandet till regionstyrelsen.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår nu att regionstyrelsen, i enlighet med miljö- och byggnämndens beslut, antar samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande med tjänsteskrivelse och utredning, såsom Region Gotlands remissvar för att inges till länsstyrelsen.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-18

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-03

Samhällsbyggnadsförvaltningens utredning, förslag till yttrande 2025-02-03

Miljö- och byggnämndens beslut 2025-02-12 § 5

Remiss angående förslag till revidering av planeringsunderlag inom samhällsplanering: 4 riksintresseanspråk för kulturmiljövård i Gotlands län, Ärendebeteckning 436-4358-2022, inkommit 2024-10-24

Områdena (30221597), inkommit 2024-10-24

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Miljö- och byggnämnden